

Фінансова політика

УДК 330.564.2:005
JEL E64, E25, D31

І. В. Жеребило, С. К. Колодій

Методи та інструменти державного регулювання доходів населення: теоретичний аспект

Розглянуто теоретичні основи державного регулювання доходів населення, враховуючи особливості сучасного соціально-економічного становища у зв'язку з необхідністю пошуку дієвих напрямів вирішення державою проблем високої диференціації доходів у суспільстві. Описано методи державного регулювання доходів населення. Проведено огляд основних інструментів державного регулювання доходів населення в контексті формування первинних і вторинних доходів для виявлення найбільш вагомих важелів впливу на процес їхнього формування. Визначено інструменти державного регулювання доходів населення, що істотно впливають як на процес формування, так і на процес перерозподілу доходів населення.

Ключові слова: доходи населення, первинні та вторинні доходи населення, державне регулювання доходів населення, методи державного регулювання доходів населення, інструменти державного регулювання доходів населення.

Постановка проблеми. Одним з найважливіших кроків на шляху до сталого соціально-економічного розвитку нашої країни є забезпечення гідного рівня життя населення та його добробуту. На жаль, сьогодні Україна не може похвалитися досягненнями в цій сфері: у країні спостерігається досить високий рівень бідності та диференціації доходів. Найявна у суспільстві нерівність в усіх її проявах, насамперед економічна, найбільш явним проявом якої є нерівність у доходах населення, сьогодні визнається однією з основних проблем сучасного українського суспільства.

Диференціація доходів, що розвивається та загострюється з багатьох причин, потребує відповідного державного регулювання, яке має враховувати особливості посттрансформаційної економіки нашої країни та ефективно впливати на процес формування доходів населення. Тому аналіз методів та інструментів державного регулювання доходів населення, враховуючи особливості сучасного соціально-економічного становища України та пошук дієвих напрямів вирішення державою наявних проблем є досить важливими на цьому етапі.

На наш погляд, саме дослідження державного регулювання доходів населення з ціллю відокремлення найбільш вагомих та ефективних важелів впливу на їхній рівень є однією з нагальних потреб вітчизняної економічної науки.

Аналіз останніх досліджень. Проблема формування та напрямів регулювання доходів населення має велику історію. Теоретичну базу питань формування доходів населення було закладено відомими економістами минулого, представниками класичної та неокласичної шкіл економічної науки Ф. Кене, У. Петті, А. Смітом, Д. Рікардо, Дж. С. Міллем, А. Маршаллом, А. Пігу та ін. Необхідність державного регулювання економіки та, зокрема, доходів населення була обґрунтована на початку ХХ ст. Дж. М. Кейнсом. У працях багатьох представників інституціоналізму (У. Мітчелла, Ф. Перру, Дж. Гелбрейта, Ж. Фураст'є та ін.) досліджувались і продовжують досліджуватися питання напрямів державного регулювання економічних процесів задля вирішення проблем зайнятості, економічної відсталості, злиденності та ін.

© *І. В. Жеребило, С. К. Колодій*, 2018.

Сучасні вітчизняні вчені також багато уваги приділяють дослідженню питань формування та регулювання доходів населення. Так, питання соціально-економічної політики держави, політики доходів та багато інших соціальних питань піднімає в своїх публікаціях Е. Лібанова [1]. Оцінюванню та проблемам регулювання грошових доходів населення присвячено роботи Ю. Верича [2]. Н. Холод розглядає багато аспектів соціально-економічного життя нашої країни, зокрема, проблеми розподілу доходів і бідності [3]. Питання державного регулювання доходів населення у зв'язку з формуванням середнього класу в Україні досліджуються у працях О. Кралеваць [4]. Напрями формування системи регулювання доходів населення в трансформаційній економіці розглянуто в роботах К. Губина [5]. Багато уваги питанням державного регулювання доходів населення приділено в роботах Н. Федірко [6; 7; 8].

Попри значну кількість робіт, що присвячені питанням державного регулювання доходів населення, проблема пошуку дієвих методів та інструментів впливу на процес формування доходів населення продовжує набувати актуальності, особливо у зв'язку з існуванням гострої проблеми диференціації доходів у суспільстві.

Мета статті полягає в аналізі методів та інструментів державного регулювання доходів населення та визначенні таких інструментів, що відіграють основну роль у процесі формування та перерозподілу доходів населення.

Основні результати дослідження. Процес формування доходів населення – дуже важлива складова механізму господарювання будь-якої держави. Негативні тенденції та недоліки цього процесу, що мають місце в нашій країні, призводять до існування проблеми бідності населення, високого ступеня диференціації доходів у суспільстві, отримання значною масою населення низьких доходів, які не дозволяють людині забезпечити гідний рівень життя. Тому пріоритетними напрямками розвитку сучасної економічної системи має бути таке регулювання процесу формування доходів населення, яке б було направлене на подолання проблеми бідності в країні та зниження ступеню диференціації доходів.

Отже, спочатку розглянемо сутність державного регулювання доходів населення.

Державне регулювання доходів населення як складова політики державного регулювання економіки становить собою процес впливу державних органів на соціально-економічні процеси, що пов'язані з формуванням первинних і вторинних доходів населення. Для більш повного розуміння цього процесу визначимо, що собою становлять первинні та вторинні доходи населення.

Загалом сума первинних доходів, створених в країні за рік, становить собою величину ВВП, визначеного за розподільчим або дохідним методом.

$$ВВП = ЗП + П + ЗД + ДВ + (П - С), \quad (1)$$

де: ЗП – оплата праці найманих працівників;
П – прибуток;
ЗД – змішаний дохід;
ДВ – доходи від власності;
(П - С) – податки за виключенням субсидій на виробництво та імпорт.

Таким чином, первинні доходи населення можуть бути визначені як різниця між величиною ВВП і (П - С), становлячи суму факторних доходів.

До вторинних доходів належать доходи, що сформовані в результаті перерозподілу створених у суспільстві первинних доходів, – це соціальні допомоги та трансфертні платежі в грошовій і натуральній формах (рис. 1).

Треба відзначити, що в структурі доходів населення і первинні, і вторинні доходи мають велике значення. За даними Державної статистичної служби України,

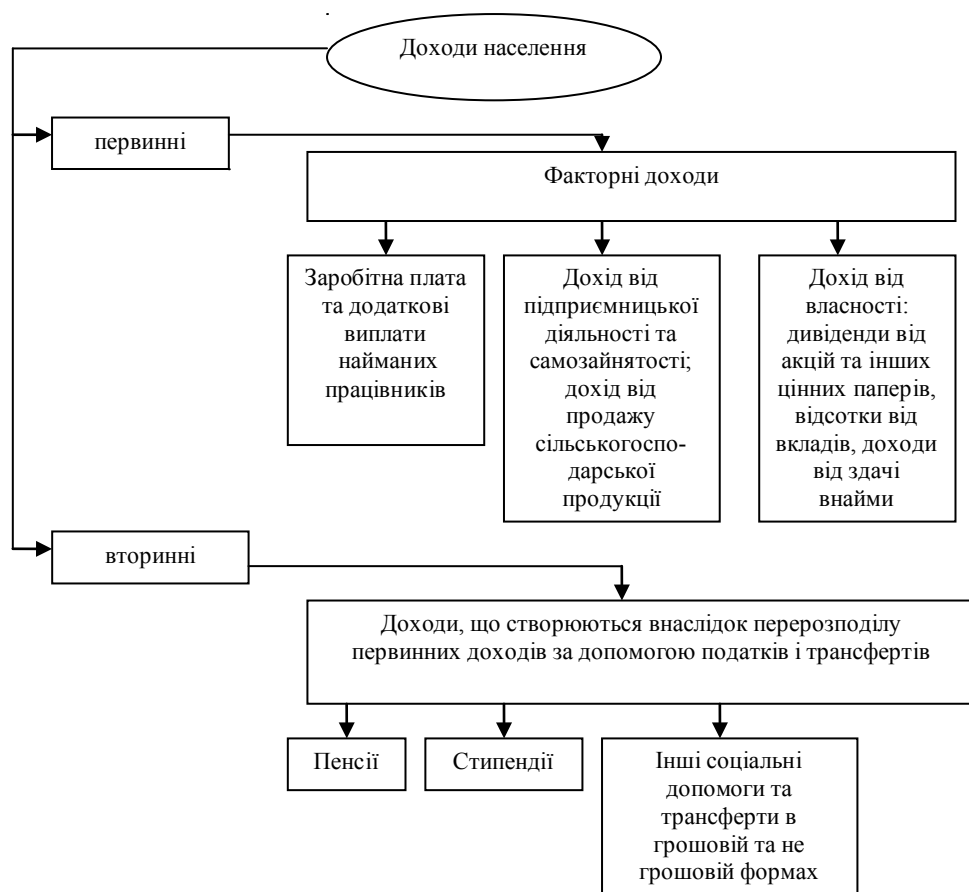

Рис. 1. Первинні та вторинні доходи населення

Складено автором.

основним джерелом доходів населення є заробітна плата, у той час як другим – соціальні допомоги та інші одержані трансферти [9].

Таким чином, важливими сферами впливу держави на доходи населення є як процес первинного формування доходів, так і їх перерозподілу.

Говорячи про процес формування доходів населення взагалі, треба зауважити, що альтернативою державному регулюванню доходів населення є ринковий розподіл. Але в сучасних умовах недосконалості інституціонального середовища, суттєвого впливу монополій та інших аспектів, пов'язаних з так званими ситуаціями «фіаско ринку», державне регулювання доходів населення є необхідним. Воно більшою чи меншою мірою комбінується з ринковим регулюванням залежно від державної політики доходів.

Отже, політика державного регулювання доходів охоплює всі процеси, що пов'язані з формуванням первинних доходів (розподілом доходів) та їхнім перерозподілом між основними групами економічних суб'єктів: державою, територіальними громадами, підприємствами, домогосподарствами. При цьому треба розуміти, що досить часто витрати одного суб'єкта економіки є доходами іншого (рис. 2).

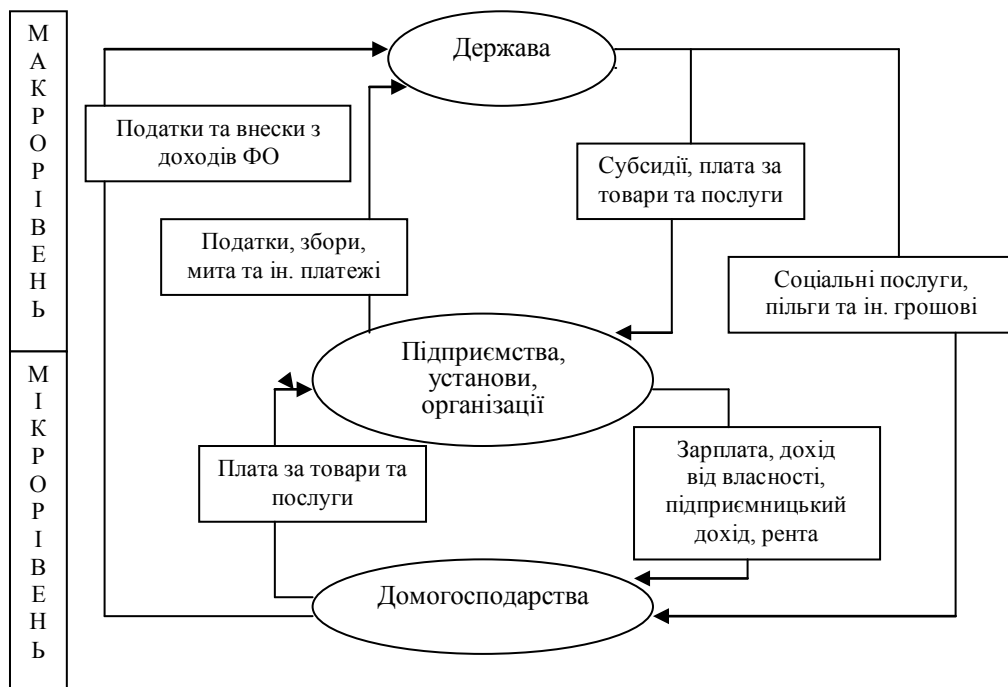

Рис. 2. Основні потоки доходів між суб'єктами господарювання

Складено автором.

Описане вище свідчить про те, що державне регулювання доходів населення – це процес, який охоплює всі рівні господарювання, від домогосподарства до національної економіки в цілому.

Під час регулювання доходів населення держава використовує різні методи, вибір яких зумовлюється особливостями економічної ситуації в країні. Методи державного регулювання доходів населення – це способи, за допомогою яких держава впливає на процес формування та перерозподілу доходів.

Методи державного регулювання економіки загалом і доходів населення зокрема класифікують за такими ознаками:

- форма впливу;
- засоби впливу.

За формами впливу методи державного регулювання доходів населення поділяють на прямі та непрямі:

1) прямі методи безпосередньо впливають на процес формування та перерозподілу доходів. Використовуючи інструменти адміністративно-правового характеру та економічні інструменти прямого впливу, ці методи регламентують діяльність усіх суб'єктів економічної діяльності, безпосередньо впливаючи на рівень доходів населення;

2) непрямі методи державного регулювання доходів населення опосередковано впливають на формування та перерозподіл доходів населення, створюючи таке економічне середовище, яке впливає на економічні інтереси суб'єктів господарювання та спонукає їх діяти у напрямках, пріоритетних для державної політики доходів. Тобто держава, використовуючи ті чи інші важелі впливу, спонукає економічних суб'єктів діяти певним чином, що сприяє зменшенню диференціації доходів у суспільстві, зниженню рівня бідності, зросту доходів

тощо. Наприклад, завдяки державному контролю за цінами на певні групи товарів населення прямо нічого не отримує від держави, але при цьому має можливість купувати товар за цінами, нижчими ринкового рівня, і це підвищує їхній реальний дохід.

Залежно від засобів впливу виділяють такі методи державного регулювання доходів населення:

- правові;
- адміністративні;
- економічні.

Правове регулювання доходів населення здійснюється шляхом розроблення законодавчої та нормативної бази щодо процесу формування та перерозподілу доходів. Воно є первинним, визначаючи можливості процесу регулювання доходів за допомогою всіх інших методів.

Адміністративні методи – це методи прямого впливу держави на рівень доходів населення за рахунок таких важелів як дозвіл, заборона або примус, які базуються на силі влади. У країнах з розвинутою ринковою системою адміністративні методи виконують другорядну роль, поступаючись економічним методам регулювання. Але в ситуації, коли ринковий механізм та економічні методи державного регулювання не здатні ефективно виконувати регулюючі функції, адміністративне регулювання є необхідним. Досягнення цілей соціальної політики є неможливим без адміністративного регулювання, яке здатне захистити інтереси певних груп громадян. Прикладом такого регулювання є розроблення та впровадження державних соціальних стандартів та гарантій завдяки яким забезпечується задоволення життєво необхідних потреб людини на рівні соціально визнаних норм і нормативів.

Економічні методи державного регулювання доходів населення – це система прийомів і засобів впливу на рівень доходів у суспільстві за рахунок використання інструментів бюджетно-фіскальної, фінансової, грошово-кредитної та цінової політики.

Треба розуміти, що під час державного регулювання доходів населення використання тільки якогось одного окремого методу неможливе, оскільки всі методи є взаємозалежними та комплементарними. Досить складно відокремити один метод від іншого у чистому вигляді. В основі державного регулювання доходів населення лежить правовий аспект: усі методи та інструменти впливу повинні відповідати чинному законодавству. Для всіх методів характерним є певний адміністративний характер. Використання економічних методів є неможливим без адміністративних і правових регуляторів. Водночас правові та адміністративні методи регулювання, що впливають на доходи населення, мають економічну складову, реалізуючись завдяки використанню інструментів бюджетної, податкової та ін. видів державної політики.

Своєрідним та агрегованим, на наш погляд, різновидом державного регулювання доходів населення є інституціональне регулювання, яке передбачає розроблення і впровадження (імплементацию) комплексу взаємопов'язаних правил, норм і процедур, за допомогою яких здійснюється вплив на певні соціально-економічні процеси. Його використання є досить ефективним методом регулювання, який здатен впливати на ступінь диференціації доходів і зменшення кількості бідних верств населення. Завданням інституціонального регулювання є вибір найбільш ефективних регулюючих інститутів, що беруть участь у процесі формування та перерозподілу доходів населення.

Далі розглянемо інструменти державного регулювання доходів населення, що впливають на процеси формування та перерозподілу доходів.

Важливою складовою процесу регулювання доходів населення є регулювання оплати праці з боку держави. Державне регулювання оплати праці становить собою діяльність держави на різних рівнях управління, яка завдяки податковій політиці, нормативно-правовим і законодавчим механізмам забезпечує ефективність системи оплати праці. Інструментами цього регулювання є визначення рівня основних соціальних гарантій (мінімальної заробітної плати та ін.), розроблення Єдиної тарифної сітки для визначення заробітної плати робітників бюджетної сфери, індексація доходів, податкова система державного регулювання заробітної плати та інші інструменти впливу на формування фонду оплати праці.

Одним з найважливіших інструментів державного регулювання рівня доходів населення є встановлення мінімальної заробітної плати. Як вже було зазначено вище, заробітна плата є основним джерелом доходів населення нашої країни. За даними Держкомстату, частка заробітної плати в структурі доходів населення у 2017 р. складала 43% [9]. Таким чином, мінімальна заробітна плата є інструментом регулювання рівня заробітної плати, зокрема і рівня доходів населення загалом.

Мінімальна заробітна плата – це законодавчо встановлений рівень заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якого не може бути назначена оплата за виконану робітником місячну, а також погодинну норму праці (обсяг робіт). Вона не включає в себе надбавки, доплати та інші виплати.

Економічно-соціальне значення мінімальної заробітної плати:

1. Використовуючи традиційні підходи економічної теорії до визначення ринкової рівноваги, мінімальна заробітна плата не дає заробітній платі стати нижче певного рівня, це мінімальна ціна праці з усіх можливих на ринку.

2. Мінімальна заробітна плата – це державна соціальна гарантія, яка є обов'язковою для всієї території України, для підприємств усіх форм власності, а також фізичних осіб, що використовують працю найманих робітників.

3. У приватному та державному секторах економіки заробітна плата тісно прив'язана до мінімальної заробітної плати.

4. Мінімальна заробітна плата є вихідним елементом єдиної тарифної системи оплати праці в державних установах.

5. Мінімальна заробітна плата – це своєрідний орієнтир для визначення легального рівня оплати праці в умовах тіньової економіки.

6. Мінімальна заробітна плата є основою для розрахунків розміру допомоги за тимчасову непрацездатність, що пов'язана з виконанням трудових обов'язків.

Треба відзначити, що існує законодавча норма, яка обмежує рівень мінімальної заробітної плати знизу – це прожитковий мінімум для працездатних осіб. Таким чином, існує тісний зв'язок між прожитковим мінімумом і мінімальною заробітною платою, яка не може бути встановлена нижче за його рівень.

Якщо мінімальна заробітна плата є найважливішим інструментом регулювання процесу формування заробітної плати, як основної форми доходу населення, то не менш важливими інструментами перерозподілу доходів населення є податки та державні трансферти.

За даними Держкомстату, частка державних трансфертів у структурі доходів населення у 2017 р. складала 32% [9], а отже цей інструмент регулювання має дуже великий вплив на величину доходів населення. Усі соціальні трансферти можна розділити на дві групи:

- 1) програми соціального страхування;
- 2) програми соціальної допомоги.

Програми соціального страхування направлені на протидію ризикам, які є об'єктивно можливими для економічно активного населення. Їх мета – забезпечити певну компенсацію доходу працівників у разі втрати ними працездатності. Тобто

програми соціального страхування спрямовані на захист від втрати заробітку, що може призвести до зростання бідності. Програмами соціального страхування є загальнообов'язкове державне пенсійне страхування; загальнообов'язкове державне страхування на випадок безробіття; від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, що спричинили втрату працездатності та інші. Кошти для соціального страхування акумулюються за рахунок збору страхових сум у сфері праці.

Програми соціальної допомоги направлені на допомогу найбільш вразливим верствам населення, які опинилися у скрутному матеріальному становищі та потребують допомоги держави для полегшення їхнього матеріального стану. Особливістю програм соціальної допомоги є їхня адресність, тобто цільова спрямованість допомоги певним категоріям громадян або допомога у разі настання тих чи інших соціальних випадків. І якщо програми соціального страхування націлені на компенсацію ризиків, що тільки можуть призвести до втрати основного доходу і стати чинником ймовірного настання бідності, то соціальні допомоги орієнтовані на малозабезпечених людей, що вже зазнали впливу цього ризику та спрямовані на боротьбу з бідністю. Соціальні допомоги можуть мати як грошову, так і натуральну форми, а також надаватися у вигляді соціального обслуговування. Фінансуються програми соціальної допомоги з коштів Державного та місцевих бюджетів, Пенсійного та інших фондів. До програм соціальної допомоги належать: допомоги інвалідам; допомога малозабезпеченим сім'ям; допомога у зв'язку з вагітністю і пологами; житлові субсидії та інші допомоги.

Показниками ролі трансфертів у процесі перерозподілу доходів є частка трансфертів у структурі видатків Державного бюджету та частка видатків на соціальний захист у ВВП країни.

Важливим напрямом державного регулювання доходів населення є бюджетно-податкове регулювання. Стягнення з населення прямих і непрямих податків дозволяє зосередити в руках держави кошти, що є необхідними для проведення соціальної політики. Механізм оподаткування доходів населення (визначення розмірів податку на доходи фізичних осіб) базується на пропорційній системі оподаткування. Інструментами впливу на розмір доходів населення з боку податкового регулювання є:

- по-перше, розмір ставки податку з доходів фізичних осіб (ПДФО), який визначається Податковим кодексом України і становить 18%;
- по-друге, ставки інших податків, платниками яких є різні категорії населення;
- по-третє, податкові пільги. Так, деякі категорії працівників мають право на зменшення суми доходу, який отримали у вигляді зарплати і що підлягає оподаткуванню, на величину податкової соціальної пільги.

Величина прибутку та змішаного доходу, а також доходів від власності значною мірою залежить від чинної в країні податкової системи. Ці інструменти впливаючи на рівень цих доходів, зменшують їхній розмір, знижуючи як купівельну спроможність населення, так і стимули до інвестування. Зависокі податки стають причиною переходу ділової активності підприємців у тінь.

Говорячи про податки, треба пам'ятати про зворотний зв'язок між податковими та іншими надходженнями у бюджет та їхніми подальшими витратами на фінансування державних соціальних трансфертів. Тому дуже важливо розробити ефективну систему оподаткування, яка б сприяла зменшенню рівня тіньової економіки та, таким чином, зросту дохідної частини бюджету. Держава також економічно зацікавлена в підвищенні рівня життя населення, адже фіскальна функція доходів забезпечуватиме все більшу базу оподаткування в разі збільшення доходів.

Таким чином, держава, використовуючи податкові інструменти, формує рівень основних форм доходів населення шляхом прямого впливу на кінцевий рівень доходів, які отримує населення, а також акумулює кошти, які в результаті перерозподілу бюджетною системою формуватимуть державні соціальні трансферти.

Висновки. 1. Регулювання доходів населення – це система форм, методів та інструментів впливу ринкового механізму та держави на процес формування доходів населення у суспільстві. Державне регулювання доходів населення направлене на формування первинних і вторинних доходів та має на меті зниження рівня диференціації доходів населення, що виникає внаслідок ринкового регулювання.

2. Основними інструментами державного регулювання доходів населення є визначення мінімальної заробітної плати та інших соціальних гарантій; Єдина тарифна сітка як інструмент регулювання рівня оплати праці працівників бюджетної сфери; індексація доходів; витрати на державні соціальні трансферти та рівень податкового навантаження.

3. Інструменти державного регулювання доходів населення можуть бути розділені на:

- ті, що впливають на формування первинних доходів;
- ті, що задіяні у перерозподілі доходів і формуванні вторинних доходів населення;
- та ті, що впливають як на формування первинних, так і на формування вторинних доходів населення.

Велика популярність інституціоналізму в сучасній економічній науці робить інституціональне регулювання доходів населення дуже актуальним та таким, що потребує глибокого дослідження. Отже, якщо розглянуті вище інструменти державного регулювання доходів населення відповідають критеріям економічної категорії «інститут», то можуть виступати як певний інститут регулювання доходів населення на основі використання імперативів інституціональної економічної теорії. У подальших дослідженнях ми плануємо дослідити, які з інструментів державного регулювання доходів населення можуть розглядатися як інститути регулювання та бути використані під час розроблення напрямів інституціонального регулювання доходів населення.

Список використаної літератури

1. Лібанова Е. Соціально-економічна політика держави та її вплив на зміну соціальної структури суспільства. *Україна: аспекти праці*. 1999. № 8. С. 18-28.
2. Верич Ю. Л. Оцінка і регулювання грошових доходів населення з урахуванням інфляційних процесів: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.02.03. Донецьк, 2005. 19 с.
3. Холод Н. М. *Розподіл доходів та бідність у перехідних економіках*: монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. 442 с.
4. Кролевец А. А. Государственное регулирование доходов населения в контексте формирования среднего класса: дис. ... кандидата экон. наук: 08.00.03. Донецк, 2010. 186 с.
5. Губін К. Г. Формування системи регулювання доходів населення в трансформаційній економіці: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.01. Х., 2008. 18 с.
6. Федірко Н. В. Державне регулювання диференціації доходів населення та його вплив на формування соціально-класової структури в Україні. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2004. № 4. С. 356-364.
7. Федірко Н. В. Державне регулювання доходів населення в Україні: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.02.03. К., 2006. 20 с.
8. Федірко Н. В. Світова практика застосування інструментів державного регулювання доходів населення. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2006. Т. 1, № 5. С. 15-42.
9. Структура сукупних ресурсів домогосподарств. *Державна статистична служба України*: офіційний сайт. 2018. URL: ukrstat.gov.ua

References

1. Libanova, E. (1999). Sotsial'no-ekonomichna polityka derzhavy ta yiyi vplyv na zminu sotsial'noyi struktury suspil'stva [Socio-economic policy of the state and its influence on the change of social structure of society]. *Ukrayina: aspekty pratsi – Ukraine: Aspects of Labor*, 8, 18-28. [in Ukrainian].
2. Verych, Yu. L. (2005). Otsinka i rehulivannya hroshovykh dokhodiv naseleння z urakhuvannyam inflatsiynykh protsesiv [Estimation and regulation of cash incomes of the population taking into account inflation processes] (PhD in Econ. Thesis, Donetsk, Ukraine). [in Ukrainian].
3. Kholod, N. M. (2009). Rozpodil dokhodiv ta bidnist' u perekhidnykh ekonomikakh [Distribution of income and poverty in transition economies]. Lviv: Ivan Franko National University. [in Ukrainian].
4. Krolevets, A. A. (2010). Gosudarstvennoye regulirovaniye dokhodov naseleñniya v kontekste formirovaniya srednego klassa [State regulation of incomes of the population in the context of the formation of the middle class] (PhD in Econ. Dissertation, Donetsk, Ukraine). [in Russian].
5. Hubin, K. H. (2008). Formuvannya systemy rehulivannya dokhodiv naseleñniya v transformatsiyuy ekonomitsi [Formation of the system of income regulation in the transformational economy] (PhD in Econ. Thesis, Kharkiv, Ukraine). [in Ukrainian].
6. Fedirko, N. V. (2004). Derzhavne rehulivannya dyferentsiatsiyi dokhodiv naseleñniya ta yoho vplyv na formuvannya sotsial'no-klasovoyi struktury v Ukrayini. *Visnyk Khmel'nyts'koho instytutu rehional'noho upravlinnya ta prava – Bulletin of Khmelnytsky Institute of Regional Management and Law*, 4, 356-364. [in Ukrainian].
7. Fedirko, N. V. (2006). Derzhavne rehulivannya dokhodiv naseleñniya v Ukrayini [State regulation of incomes of population in Ukraine] (PhD in Econ. Thesis, Kyiv, Ukraine). [in Ukrainian].
8. Fedirko, N. V. (2006). Svitova praktyka zastosuvannya instrumentiv derzhavnoho rehulivannya dokhodiv naseleñniya. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu: Ekonomichni nauky – Bulletin of the Khmelnytsky National University: Economics*, 5, 15-42. [in Ukrainian].
9. Struktura sukupnykh resursiv domohospodarstv [Structure of total household resources] (2018). *State Statistical Service of Ukraine*: Website. Retrieved from ukrstat.gov.ua [in Ukrainian].

Zherebylo I. V., Kolodiy S. K. Theoretical review of the main methods and instruments of the state regulation of the population income.

The problem of income differentiation that exists in our society requires appropriate state regulation, which must take into account the peculiarities of our post-transformational economy and effectively influence the level of incomes of the population. Therefore, the purpose of the article is the theoretical analysis of methods and instruments of state regulation of incomes and identification of such instruments that play a major role in the process of formation and redistribution of incomes at this stage. State regulation of incomes is a process of influence of state bodies on social and economic processes, which are related to the formation of primary and secondary incomes of the population. Methods of state regulation of incomes are the ways the state influences the process of formation and redistribution of incomes. The main instruments of state regulation of incomes are the definition of minimum wages and other social guarantees; Unified tariff grid, as an instrument for regulating the level of remuneration of employees of the budget sphere; indexation of incomes; expenditures on state social transfers and level of tax burden. The instruments of state regulation of incomes can be divided into those that affect the formation of primary incomes, those involved in the redistribution of income and the formation of secondary incomes of the population and those that affect both the formation of primary and the formation of secondary incomes of the population. Thus, state regulation of incomes is a system of forms, methods and instruments of the state's influence on the process of formation of primary and secondary incomes, aimed at reducing the level of income differentiation of the population.

Keywords: population incomes, primary and secondary incomes of population, state regulation of incomes, methods of state regulation of incomes, instruments of state regulation of incomes.

Жеребило Ірина Владиславівна – кандидат філософських наук, доцент, директор Львівського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи» (e-mail: zherebilo@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/> <https://orcid.org/0000-002-3147-9590>).

Zherebylo Iryna Vladyslavivna – Ph.D. (Filos.), Assoc. Prof., Director of the Lviv Institute of the University of Banking.

Колодій Світлана Кузьмівна – аспірант ДВНЗ «Університет банківської справи» (e-mail: kolodii_svetlana@ukr.net, ORCID ID: [https://orcid.org/0000-0002-1381-8106](https://orcid.org/)).

Kolodiy Svitlana Kuzmivna – Postgraduate of the University of Banking.

Надійшло 03.12.2018 р.